

III. Tilastokonttori.

Tilastokonttorin vuodelta 1922 antama kertomus oli seuraava:

Konttorinhenkilökunta. Ensimmäisen aktuaarin viran haltijaksi rahatoimikamari tammikuun 19 p:nä valitsi toisen aktuaarin S. J. Liedon, toiseksi aktuaariksi maaliskuun 2 p:nä amanuenssi W. Sjöströmin ja amanuenssiksi huhtikuun 20 p:nä v. t. amanuenssin V. Kuhlefeltin. Viimeksimainittu nautti virkavapautta kesä—heinäkuun aikana, jolloin virkaa hoiti reistraattori ja kirjastonhoitaja E. Ruuth.

Viiteen vuoden menosääntöön otettuun uuteen vakinaiseen laskuapulaisenvirkaan otettiin ylimääräiset laskuapulaiset A. Brunou, A. Björkman, M. Björklund, A. Seijes ja S. Lieto. Laskuapulainen A. Seijes erosi sittemmin kesäkuun 1 p:stä, ja otettiin hänen sijaansa ylim. laskuapulainen H. Montell. Vakainainen laskuapulainen M. Hedlund, jonka sukunimi solmitun avioliiton jälkeen on Mielonen, nautti virkavapautta heinäkuun 16:nnesta 30 p:ään, laskuapulainen A. Brunou touko—elokuun ja laskuapulainen G. Fontell joulukuun, jolloin laskuapulainen Brunou oikeutettiin kahden ja laskuapulainen Fontell yhden kuukauden aikana kaupunginviranpitäjään virkaanasettamisesta annettujen määräysten 18 §:n mukaan kantamaan palkkaa. V. t. vakinaisena laskuapulaisena toimi kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään ylim. laskuapulainen A. Kaarna.

Ylimääräiseksi aktuaariksi otettiin toukokuun 16 p:nä neiti D. Neovius, joka nautti virkavapautta heinäkuun. Ylim. laskuapulainen O. Spåre erosi kesäkuun 1 p:nä. Ylim. laskuapulaisiksi otettiin elokuun 15 p:stä rouva E. Inberg ja neiti H. Zimmermann sekä elokuun 23 p:stä rouva K. Seijes; viimeksimainittu erosi taasen joulukuun 4 p:stä. Reistraattori ja kirjastonhoitaja E. Ruuth nautti virkavapautta elokuun 8 p:stä syyskuun 30 p:ään.

Vahtimestarinapulainen J. Gröndahl erosi toukokuun 31 p:stä ja hänen sijaansa otettiin nuorukainen Y. Gröndahl.

Vastanimitetyn toisen aktuaarin W. Sjöströmin palkkalautakunta huhtikuun 10 p:nä oikeutti pitämään sivutointa.

Syyskuun 21 p:nä kaupunginvaltuusto oikeutti johtaja O. Bruunin, ensimmäisen aktuaarin S. J. Liedon, toisen aktuaarin W. Sjöströmin ja amanuenssi V. Kuhlefeltin ikäkorotuksia varten laskemaan hyväkseen sen ajan, jonka he virkaatekevinä olivat hoitaneet virkojaan. Ylim. aktuaarin D. Neoviuksen tekemän anomuksen saada samaa tarkoitusta varten laskea hyväkseen virka-aikansa elintarvelautakunnassa ja sen korttikeskuksessa palkkalautakunta hylkäsi.

Henkilökunnan palkkaedut. Sittenkuin palkkalautakunta oli tehnyt ehdotuksen kaupungin viranpitäjään palkanjärjestelyksi, antoi konttori lausun-

tonsa siitä tammikuun 31 p:nä. Siinä tehtyä ehdotusta vastaan liukuvan palkka-asteikon käytäntöönottamisesta ei konttorilla ollut mitään muistuttamista, ei myöskään luokitusta eikä kussakin luokassa ehdotettuja palkkoja vastaan; sitävastoin ehdotti konttori, että amanuenssi, assistentit ja vakinaiset laskuapulaiset siirrettäisiin lähinnä korkeampaan palkkaluokkaan kuin mihin he palkkalautakunnan ehdotuksen mukaan tulisivat kuulumaan. Tämän kaupunginvaltuusto päätöksessään ottikin huomioon, paitsi amanuenssiin nähden. Palkkalautakunnan laatimaa kunnan viranpitäjän virkaanasettamisehtoja koskevien määräysten muutosehdotusta vastaan konttori myöskin esitti useita muistutuksia.

Sittenmin palkkalautakunta vaati konttorin ehdotusta ryhmämäärärahoista palkattavien ylim. viranpitäjän palkoiksi, ja konttori lähetti ehdotuksensa kesäkuun 15 p:nä ja elokuun 29 p:nä päivätyissä kirjeissä. Lokakuun 12 p:nä palkkalautakunta vahvisti ne taulukot, joiden mukaan kysymyksessä olevat palkat maksetaan.

Palkanjärjestely astui kokonaisuudessaan voimaan heinäkuun 1 p:stä, ja maksettiin palkat vuoden kolmannelta neljännekseltä indeksiasteikon III ja neljänneltä neljännekseltä asteikon IV mukaan.

Konttorin järjestely. Sittenkuin rahatoimikamari oli konttorilta pyytänyt lausuntoa siitä, voitaisiinko jokin tai joitakin konttorin virkoja tai toimia lakkauttaa, esitti konttori syyskuun 22 p:nä antamassaan lausunnossa, ettei se ollut mahdollista, m. m. koska konttorin työ oli lisääntynyt sen kautta että sille oli annettu toimeksi julkaista kunnallinen asetuskokoelma ja laatia kunnan työntekijän palkkoja koskeva tilasto, mutta ehdotti konttori, että kunnalliskertomuksen I ja II osasto vastedes, vuodesta 1922 alkaen, laadittaisiin konttorissa, jonka tähden kaupunginvaltuuston nolaari K. V. Puuska, jonka toimeksi rahatoimikamari vuonna 1919 oli antanut niiden laatimisen, vapautettaisiin siitä. Tähän rahatoimikamari suostui lokakuun 5 p:nä.

Sittenkuin rahatoimikamari oli puoltanut konttoriajan pitennystä kaikissa kaupungin konttoreissa ja kanslioissa seitsemäksi tunniksi päivässä, vastusti konttori siltä vaaditussa lausunnossa huhtikuun 26 p:nä sellaista uudistusta, ennenkuin palkanjärjestely oli toteutettu.

Vaaditussa lausunnossa kaupunginvaltuuston kansliassa laaditusta ehdotuksesta konttorin uudeksi ohjesäännöksi konttori esitti useita, etupäässä muodollisia muistutuksia sitä vastaan. Osan näistä kaupunginvaltuusto ottikin huomioon käsitellessään asiaa lopullisesti.

Konttorin julkaisutoiminta. Maaliskuun 8 p:nä kaupunginvaltuusto käsittelee konttorin julkaisujen kustannusten supistamista koskevaa valiokunnanmietintöä¹⁾ tehden päätöksensä komitean esityksen mukaan.

Kesäkuun 14 p:nä kaupunginvaltuusto päätti antaa kunnallisen asetus-kokoelman julkaisemisen vuoden 1923 alusta lukien tilastokonttorin toimeksi.

Ilmestyneet julkaisut. Vuonna 1922 ilmestyivät tilastokonttorin toimesta seuraavat yhdeksän julkaisua alempana mainittuina aikoina:

- Helmik. 21. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. — Statistisk årsbok för Helsingfors stad. XIV. 1921. XXX + 450 siv.
- Maafisk. 30. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 11. 1920. Edelinen osa. VIII + 96 + 40 siv.
- Huhtik. 7. Helsingfors stads statistik. VI. Undervisningsväsen. 4. 1919—21. VIII + 92 + 62 siv.
- * 24. Helsingin kaupungin tilasto. II. Ulkomaan kauppa. 5. 1920. VI + 52 + 84 siv.

¹⁾ Ks. 1921. vuod. kert. siv. 3*.

- Elok. 8. Helsingin kaupungin tilasto. VI. Opetuslaitokset. 4. 1919—21. VIII + 92 + 62 siv.
- Elok. 25. Helsingfors stads statistik. II. Utrikes handel. 5. 1920. VI + 52 + 84 siv.
- Syysk. 1. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 32. 1919. VI + 368 siv.
- Lokak. 10. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 4. 1922. X + 360 siv.
- Jouluk. 29. Helsingin kaupungin tilasto. II. Ulkomaan kauppa. 6. 1921. VI + 56 + 118 siv.

Tilastollisessa vuosikirjassa 1921 oli taulusivujen luku vähentynyt 151:llä sen kautta että osa tauluja oli jätetty pois ja toisia taas oli järjestetty säästäväisemmin; muutamia uusiakin tauluja oli kuitenkin otettu mukaan. Samaten kuin tämä vuosikerta myöhästyi myöskin vuoden 1922 vuosikerta, osittain konttorin muiden töiden tähden, osittain sentähden, että kirjapaino aloitti sen painattamisen liian myöhään syksyllä, jonka tähden se ei ilmestynyt vuoden kuluessa. Vuoden lopulla olivat kuitenkin kaikki tauluarkit hyväksytyt.

1920 vuoden kauppatilastossa oli otettu käytäntöön uusi tilastollinen tavaraluettelo, jolloin tilan säästämiseksi useita sen nimikkeitä yhdistettiin. Viimeksimainittu menettelytapa on kuitenkin osoittautunut hyvin aikaa-kuluttavaksi ja kalliiksi, jonka tähden konttori vastaisuudessa todennäköisesti tulee selostamaan kunkin nimikkeen erikseen.

Kunnalliskalenterin tänä vuonna suomeksi toimitettu painos oli huomattavasti laajempi kuin aikaisemmat vuosikerrat, johtuen siitä että suuri määrä uusia lautakuntia, virastoja ja laitoksia oli tullut lisää. Tilaa säästettiin kuitenkin huomattavasti vaihtamalla n. s. henkilöosasto henkilörekisteriin.

Kunnalliskertomusten nopeampaa julkaisemista tarkoittavat toimenpiteet eivät kertomusvuonna tulleet toteutumistaan lähemmäksi, tällä kertaa I ja II osaston toimittajan vaihtumisen ja uuden toimittajan sairauden takia. Vuoden varrella painettiin kuitenkin vuosien 1920 ja 1921 kertomuksiin kuuluvat lautakuntain ja hallitusten laatimat kertomukset erikseen omalla sivunumeroinnilla, joten kertomus kokonaisuudessaan voi ilmestyä niin pian kuin osatot kaupunginvaltuusto ja rahatoimikamari ovat valmistuneet, jonka ohessa ylipainokset voidaan toimittaa jo pari kuukautta asianomaisen kertomusvuoden loputtua.

Muille viranomaisille annetut avustukset ja tiedot. Sosialihallituksen pyynnöstä antoi konttori sille tietoja uutisrakennustoiminnasta kaupungissa viimeisten kymmenen vuoden kuluessa. Rahatoimikamarin kehoituksesta konttori ryhtyi tarkastamaan 1911 vuoden jälkeen suoritettujen rakennusyritysten piirustuksia, uusien asuntojen suuruuden selville saamiseksi. Tukholman kaupungin tilastokonttorin johtajalle lähetettiin selostus asuntomarkkinoilla ja uutisrakennustoiminnassa vallitsevasta tilanteesta sekä vuokra-säännöstelystä ja sen seurauksista.

Kuten tavallisesti tilastokonttori huolehti Uudenmaan läänin maaherran vuosikertomukseen kuuluvista taululiitteistä, mikäli ne koskivat Helsingiä. Edelleen kerättiin ja lähetettiin maistraatille ilmoitukset niistä kunnan viranpitäjistä, jotka valtioneuvoston päätöksen mukaan ovat vapautetut saapumasta mobilisointiin ja harjoituskokouksiin.

Riian kaupungille lähetettiin tietoja kaupungin budjetista, Moodys Investors Service:iin New Yorkiin kaupungin raha-asioista, t:ri H. Hausteinille Berliiniin venerisistä taudeista ja Kristianian kaupungin tilastokonttorille kunnan viranpitäjän palkanjärjestelystä ja liukuvasta palkka-asteikosta Suomessa sekä Tukholman kaupungin tilastokonttorille konttorin järjestelystä.

Toimenpiteitä kunnallisen tilaston parantamiseksi. Sittenkuin komitea, joka vuonna 1921 oli asetettu tekemään ehdotusta yhtenäisen tilaston aikaansaamiseksi kunnallisten työntekijäin palkoista, mietinnössään oli ehdottanut, että tämä annettaisiin tilastokonttorin toimeksi ja rahatoimikamari helmikuun 13 p:nä oli hyväksynyt ehdotuksen, aloitti konttori heti nämä työt. Tällöin huomattiin kuitenkin, että kortit, joihin työläisten palkkaedut viikottain merkittiin, suuressa määrin poikkesivat toisistaan ja muutenkin monessa suhteessa olivat puutteelliset, jonka tähden konttori teki asianomaisten virastojen kanssa sopimuksen uusien korttien käytäntöönottamisesta tammi-kuun 1 p:stä 1923 lukien rakennuskonttorissa, puhtaanapitolaitoksessa, vesijohtolaitoksessa, kaasulaitoksessa ja sähkölaitoksessa. Näitä olosuhteita täydellisesti valaiseva tilasto voidaan siis tehdä vasta vuodesta 1923 alkaen.

Vuoden varrella tehtiin uusi yritys rakennustoimintaa valaisevan juoksevan tilaston parantamiseksi. Kun suulliset neuvottelut rakennustarkastajan kanssa olivat osoittautuneet tuloksettomiksi, teki konttori asiasta maistraatille ehdotuksen, joka kuitenkin vuoden kuluessa ei johtanut mihinkään tuloksiin.

Ensimmäiselle kaupunginlääkärille osoitetussa kirjelmässä kiinnitettiin hänen huomiotaan terveydenhoitotilaston pohjana olevan aineiston moniin puutteellisuuksiin.

Konttorin menot ja tulot. Allaoleva taulukko osoittaa, missä määrin konttorin vuonna 1922 käytettävänä olevia määrärahoja kulutettiin tai säästettiin.

T i l i.	Määräraha.		Menot.		Määrä, jolla todelliset tulot ja menot ylittivät (:) tai alittivat (—) lasketut.
	M a r k k a a j a p e n n i ä.				
Palkkaukset ¹⁾	69,773	33	69,761	66	— 11 67
Ylim. apulaiset ¹⁾	¹⁾ 10,500	—	³⁾ 10,449	95	— 50 05
Konttorin ulkopuolella suoritettut työt	56,000	—	35,692	65	— 20,307 35
Painatuskustannukset	⁴⁾ 702,274	53	319,427	07	⁵⁾ — 382,847 46
Siivous	6,550	—	6,550	—	—
Kirjasto ja tarverahat	13,450	—	13,488	55	+ 38 55
Yhteensä	858,547	86	455,369	88	— 403,177 98

Kuten taulukosta näkyy, tuli tilastokonttori hyvin toimeen määrärahoiltaan. Säästö konttorin ulkopuolella suoritettujen töiden tilillä johtuu kunnalliskertomuksen I ja II osaston toimittajan sairaudesta, jonka kautta hänen palkkiotaan 1921 vuoden vuosikerrasta ei voitu hänelle suorittaa eikä myöskään palkkiota vuosien 1920 ja 1921 vuosikertojen suomentamisesta. Painatuskustannusten tilillä ilmenevä säästö riippui muutamien julkaisujen myöhästymisestä ja siirrettiin vuoteen 1923.

Konttorin tulot myydyistä julkaisuista nousivat 415: 37 markkaan.

Vuoden 1923 menosääntö. Syyskuun 22 p:nä päivätyssä kirjelmässään

¹⁾ Lukuunottamatta kalliinajanlisäyksiä ja niitä määriä, joilla palkkoja korotettiin heinäk. 1 p:stä. — ²⁾ Tästä 2,400 markkaa rahatoimikamarin käyttövaroista myönnettyä lisämäärärahaa. — ³⁾ Tähän tuli lisää 5,500 markkaa, jotka verotusvalmistelukunta maksoi verotustilaston laatimisesta, sekä kaupungin läheisyydessä sijaitsevien alueiden kaupunkiin liittämistä varten asetetun komitean tilastotyöstä suorittamat 600 markkaa. ⁴⁾ Näistä 362,274: 53 markkaa edelliseltä vuodelta siirrettyjä. — ⁵⁾ Siirretty seuraavaan vuoteen.

tilastokonttori lähetti rahatoimikamarille vuoden 1923 menosääntöehdotuksen, jonka kaupunginvaltuusto aikanaan hyväksyi sillä muutoksella, että uusiksi menoeriksi otettiin vuokrasta, lämmöstä ja valosta johtuvat menot ja että uuden laskukoneen ostosta koitunut meno, jonka konttori tilapäisenä menona oli ottanut menosääntöönsä, katsottiin voitavan suorittaa yleisestä kalustomäärärahasta. Konttorin vuoden 1923 menosääntö nousi 797,198 markkaan vastaten 493,873:33 markkaa vuonna 1922; tämä suuri lisäännys johtuu osin vakinaisten palkkojen suuresta kohoamisesta, jolloin kalliinajanlisäykset sen sijaan lakkautettiin, osin siitä, että verotusvalmistelukunnalta ei enää ollut kannettava maksua verotustilastosta, osin lopullisesti uusista vuokra-, lämpö- ja valaistusmenoeristä.

Kirjasto lisääntyi vuoden varrella 634 numerolla.

Lähteiden toimituskirjain luku oli 2,185. Näistä oli lähteviä kirjelmia 741, joista 597 omaan maahan ja 144 ulkomaille, sekä jaettuja julkaisuja 1,444, joista 1,342 kotimaahan ja 102 ulkomaille.